

ГРАДСКА ДРЖАВНА АРХИВА У БЕОГРАДУ

После инкорпорације Земуна Београду наредио је 21 VIII 1940 председник Градске општине у Београду, да се историјска архива бивше Општине града Земуна с актима који почињу од г. 1740 споји са Библиотеком и Музејем града Београда. Тако је архива примљена у Библиотеку и смештена у две магацинске просторије на непомичне полице које су биле нарочито у ту сврху начињене. Године 1944, за време енглеског бомбардовања, склоњене су земунске архивалије у трезоре Народне банке одакле су, после ослобођења, враћене на своје раније место, али у потпуно хаотичном стању. Расуте кутије и званичне књиге лежале су од патоса до плафона у једној просторији, а само је мало кутија било без реда насланице на полицама у другој — већој — соби.

Да би се та архива средила, затражило је Просветно одељење ИО НО града Београда у септембру 1945 од Министарства просвете Србије да из Државне архиве упути једног професора историје да тај посао обави, што је учињено тек у априлу 1946, када је то лице било премештено у Г р а д с к и а р х и в. Тај се чин може да сматра конститутивним актом постанка те установе, иако је она у току наведене године била још у саставу Библиотеке. Године 1947, када је Архив добио свој посебни буџет, постао је он потпуно самосталном установом.

У прво време обављао се рад у Архиву под врло тешким условима: у магацину зими слабо загрејаном, а без помоћног особља. Оскудно снабдевена кредитима није установа имала ни до-

вољно хартије за рад, па је Ђорђе Мркобрад, инспектор Министарства просвете у пензији, који је у августу 1946 почео да као волонтер бесплатно ради доносио свој папир за цедуље на којима се описивала садржина сређене кутије, и папир за упутне листиће. У априлу 1947 постављена је чистачица, а у јулу исте године један сталан службеник (професор) за стручни посао. После је Архив добио још једну собу за смештај сређене грађе, а у априлу 1948 године још једног стручног службеника — професора историје. У јулу исте године, узимањем шефа отсека за културу Повереништва за културу и уметност ИОНО-а града Београда, Радмиле Димитријевић, препустила је Библиотека Архиву четири радне просторије на II спрату, па су се, на тај начин, радни услови много побољшали.

Рад на сређивању архиве Земунског магистрата трајао је две и по године, а затим се прешло на архиве ликвидираних београдских установа и удружења које су у току времена биле пренесене у Архив: Београдских еснафа, Српског пољопривредног друштва, Друштва кнегиње Љубице, Музичког друштва Станковић, Занатске коморе краљевине Србије, Радничке коморе, Трговинске коморе, Лекарске коморе, Апотекарске коморе, Друштва српских уметника Лада, Српског бродарског друштва, Бродарског синдиката, Геодетско-катастралног отсека града Београда, Друштва за улепшавање Врачара, Јужнословенског певачког савеза, Одбора госпођа за заштиту слепих девојака, Дома ученица средњих школа, Певачког

друштва Мокрањац, Певачког друштва Милошевац, Хуманог друштва Насушни хлеб, Удружења глумаца краљевине Југославије, Друштва пријатеља уметности Цвијета Зузорић, Јахачко-ловачког клуба св. Ђорђе, Удружења југословенских агронома, Југословенске народне ношње, Архитектонског отсека Техничког одељења Београда, Удружења универзитетски образованих жена, Удружења жена лекара, Једногодишњег абитуријентског курса, Удружења Јужно-србијанаца, Удружења трговаца свих струка, затим Земунске штедионице и Католичког госпојинског друштва у Земуну. Све су те архиве сређене и инвентарисане, а из аката важнијих установа начињени су регести.

Како је Архив града Београда обављао и послове архивског средишта за град Београд и Земун, пописали су његови службеници у тој служби много архива ликвидираних установа, удружења и предузећа које су смештене у целом граду по таванима, подрумима и другим неподесним просторијама и које чекају да буду преузете у Архив. Пре две године пренесена је по наређењу

Претседника Извршног одбора Народног одбора архива бивше Општине града Београда из зграде у Узун-Мирковој улици бр. 1 у три просторије у кући на Обилићевом венцу бр. 19 и предата на чување овој установи; али се, због малог простора, не може да приступи сређивању тога големог архивског материјала. Шест стручних службеника Градске државне архиве запослено је сада на састављању регеста из аката, протокола већа и деловодних протокола бившег Земунског магистрата, па је до сада то обављено до год. 1817. Регеста су откуцана на картоне и сложена по материји на 120 група, те је тако научним радницима отворен увид у садржај докумената.

Одлуком Градског одбора дата је зграда бивше Класне лутрије Градској државној архиви у Београду. Тиме се пружају овој установи могућности за проширени рад на скупљању и сређивању нових архивских фондова, те остварају лепши видовици и оправдане наде да ће сада она моћи да оствари све задатке који су јој намењени.

ARCHIVES D' ETAT À BEOGRAD

L. CELAP

En 1940, après l'incorporation de la ville de Zemun dans le cadre administratif de Beograd, le Maire de Beograd a décrété que les archives historiques de la Mairie de Zemun, dont certains documents datent de 1740, fussent transférées à la Bibliothèque et au Musée de la ville de Beograd. Ainsi ces archives se trouvaient à Beograd durant la guerre. Afin de les mettre à l'abri des bombardements de 1944, la Direction les confia aux trésors de la Banque Nationale, d'où elles furent sorties, après la libération, dans un désordre indicible.

Par un décret de l'Education Nationale un archiviste historien, détaché des Archives d'Etat, fut chargé de classer ces documents,

et c'est ainsi qu'en 1947 les Archives de la ville furent créées.

Deux ans et demi de travail acharné ont permis de classer les Archives de Zemun et ensuite furent classées les archives des Corporations artisanales de Beograd, de la Société agricole Serbe, de la Chambre Artisanale du Royaume de Serbie, de la Chambre du Commerce, de différentes sociétés musicales et culturelles etc.

Un fichier, en cours d'élaboration, servira utilement les recherches et études historiques.

La ville de Beograd a mis à la disposition des Archives l'ancienne maison de la Loterie Nationale, un bâtiment répondant très bien aux besoins de cette institution.